

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGGIKA UNIVERSITETI

“Tasdiqlayman”
Jizzax davlat pedagogika universiteti
rektori Sh.S.Sharipov

2022 yil “ ”

HARAKATLI O'YINLAR VA UNI O'QITISH METODIKASI
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 –Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 –Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60112200 – Jismoniy madaniyat

Jizzax - 2022

Fan/Modul kodi 351HO.O'M08	O'quv yili 2022-2023	Semestr 1-2	Kreditlar 8
Fan/Modul kodi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari (4)	
1	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi	Maruza: 20-soat Amaliy: 80-soat Seminar: 20-soat Jami: 120-soat	120	240
2	I. Fanning mazmuni		
<p>Fanni maqsad – harakatli o'yinlarning kelib chiqishi va rivojlanish tarixi, har bir harakatli o'yinlar tarbiyaviy va pedagogik ahamiyati, harakatli o'yinlarni umumiy tavsifi, umumta'lim muassasalari jismoniy tarbiya darslarida harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazishga usullari haqida nazariy ma'lumotga ega qilish, fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar to'g'risida ma'lumotlarga ega qilish.</p> <p>Fanning vazifasi – Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanni bo'lajak mutaxassislariga harakatli o'yinlarni tashkil qilish, tahlil qilish, harakatli o'yinlarni bolalarning yoshiga mos holda tanlashni amaliy tanishtirish, harakatli o'yinlarda hakamlilik qilish malakalarini shakllantirish, sport bayramlari va turli sanalarda bag'ishlangan musobaqalar o'tkazish usullarini va senariylarini tuzishga o'rgatish, jismoniy sifatlarni rivojlantirish va oshirish yo'llarini o'rgatishdan iborat.</p> <p>II-Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari 20-soat) II.1. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: I-II-Semestr 1-mavzu. Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi faniga kirish.(2-soat) Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari. Harakatli o'yinlarni qisqacha tarixi, rivojlanishi va tushunchasi, harakatli o'yinlarning milliy qadriyatlarimizdagi o'rni, harakatli o'yinlarni o'tkazishda bolalarni yosh xususiyatlarini hisobga olish, harakatli o'yinlarni rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. 2-mavzu. Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish usullari.(2-soat) Harakatli o'yinlarni o'tkazish joylarini tanlash, tashkil qilish va shart-sharoitlarini tayyorlash hamda o'yinga yordamchilar tayinlash bo'yicha nazariy ma'lumotlar berish. Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish hamda nazariy ma'lumotlarga ega qilish. Maktabgacha ta'lim, maktab, akademik litsey va kasb-hunar maktablari o'quvchilarining yosh xususiyatlari hisobga olgan holda o'yinlarni me'yoriylash va o'tkazish uslubiyatlarini haqida ma'lumotga ega qilish. 3-mavzu. Maktabgacha ta'lim muassasalarida va boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar. (2-soat) Maktabgacha ta'lim muassasalarida va boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish. Maktabgacha ta'lim muassasalarida va umumta'lim maktab o'quvchilarining yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda o'yinlarni me'yoriylash va o'tkazish uslubiyatlarini.</p>			

<p>4-Mavzu: 5-8-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar. (2-soat) Umumta'lim maktab 5-8-sinf o'quvchilariga beriladigan harakatli o'yinlarni mazmunini tushuntirish, o'yinlarni tavsifi, rivojlanish bosqichlari va harakatli o'yinlarni ta'lim beruvchi, tarbiyalovchi, sog'lomlashiruvchi ahamiyatlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.</p> <p>5- Mavzu: 9-11-sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar. (2-soat) Umumta'lim maktab 9-11-sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni tashkil qilish, tahlil qilish, harakatli o'yinlarni bolalarning yoshiga mos holda tanlashni amaliy tanishtirish, harakatli o'yinlarda hakamlilik qilish usullarini o'rganish. Milliy harakatli o'yinlarni jismoniy tarbiya darslarida qo'llashdan, ota bobolarimizdan qolgan milliy o'yinlarimizni tarbiyaviy ahamiyati.</p> <p>6- Mavzu: Axoli yashash joylarida katta yoshdagilar bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar. (2-soat) Axoli yashash joylarida va turli maskanlarda harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish. Harakatli o'yinlarni mazmunini tushuntirish, o'yinlarni tavsifi, rivojlanish bosqichlari va harakatli o'yinlarni ta'lim beruvchi, tarbiyalovchi, sog'lomlashiruvchi ahamiyatlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. Har bir harakatli o'yinni tarbiyaviy pedagogik ahamiyati haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.</p> <p>7-mavzu. Jismoniy tarbiya darslari va sport mashg'ulotlari mazmuniga mos xolda xarakatli o'yinlarni rejalashtirish hamda tashkil qilish. (2-soat) Ta'lim muassasalaridagi jismoniy tarbiya darslarining o'quv dasturiga mos ravishda harakatli o'yinlarni tanlash, taxlil qilish va rejalashtirish haqida ma'lumotga ega qilish. Sport turlari bo'yicha mashg'ulotlarga xarakatli o'yinlarni tanlash va o'tkazish hamda rejalashtirish usullari haqida nazariy ma'lumotga ega qilish. Sport mashg'ulotlarida tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni o'rganish.</p> <p>8-mavzu. Istirohat bog'larida va axoli dam olish maskanlarida katta yoshdagilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar. (2-soat) Istirohat bog'larida va axoli dam olish joylarida katta yoshdagilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni tanlash, ularni tavsif berish, o'yinlar haqida nazariy ma'lumotga ega qilish.</p> <p>9-mavzu. Jismoniy imkoniyati cheklangan va nogironligi bor o'quvchilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni o'rganish. Jismoniy imkoniyati cheklangan va nogironligi bor boshlang'ich sinf o'quvchilariga harakatli o'yinlarni tanlash va tashkil qilish usullarini o'rganish. Nogironligi bor boshlang'ich sinf o'quvchilariga harakatli o'yinlarga raxbarlik qilish, rejalashtirishda bolalarni ma'lum yoshiga qarab jismoniy holati uni jismoniy tayyorgarligi hisobga olib o'rgatish.</p> <p>10-mavzu. Maktabda darsdan tashqari vaqtda tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar. (2-soat) Maktabda darsdan tashqari vaqtda tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar tanlash va tashkil qilish usullari, tanafus vaqtda, maktab kechalari va bayramlarida, maktab seksiyalarida sport turlari bo'yicha o'tkaziladigan o'yinlar haqida nazariy ma'lumotga ega qilish.</p> <p>III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsifi etiladi.(80-soat) Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanidan amaliy mashg'ulot darslari sport maydoni va sport zallarida tashkil qilinadi. Amaliy mashg'ulotda talabalar harakatli o'yinlar mazmuni va qoidalari bilan tanishtirilib ularga zarur ko'rsatma tavsiyalar beriladi. Amaliy mashg'ulotlar darsi uchun zarur ko'rsatmalari va tarqatmalari</p>
--

materiallarni va bilan jihozlangan sport maydonlarida har bir akademik guruhga alohida o'tiladi Amaliy mashg'ulotda ko'proq talabalar bilan guruhini bir nechta kichik guruhlarga ajratib harakatli o'yinlar tashkil qilib o'rganadi.

1-mavzu. Maktabgacha ta'lim yashdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlar.(chumchuq va avtomobil,poyez,kaptokni quvib yet).(2-soat)

2-mavzu.MTMda 3-7-yoshdagi bolalar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar.(tegrmonda to'p, doiradan chiqar, hayvonlar qitroli). (2-soat)

3-mavzu.Umunta'lim maktablarida boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar ("Sinf tekislati", "Taqiqlangan harakat" "Hamma tezda o'z joyiga") o'rgatish.(2-soat)

4-mavzu. 1-sinf o'quvchilari jismoniy tarbiya darslarida qo'llaniladigan ("Kim ko'p yong'oq yig'ish", "To'pli estafeta", "Quv'lashmashoch" "Olib qochar") harakatli o'yinlar o'rganish. (4-soat)

5-mavzu. Umumta'lim maktablarida 1-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar("Sakra bodom chumchuqlar", "O'z rangingni top", "Kuchlilar va chaqqonlar", "Uzatdingmi o'tir"). (2-soat)

6-mavzu. 2-sinf jismoniy tabiya darslarida tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar(raqam bilan chaqirish, tonnel, ikki ayoq, zovurdagi bo'ri, bo'sh o'rinni o'rgatish. (2-soat)

7-mavzu. Tortishmashoch, Mergan bola, Mashqni bajar va eslab qol, lafta, arg'amchi bilan estafeta, harakatli o'yinni o'rgatish. (2-soat)

8-mavzu. Boshlang'ich 2-sinf jismoniy tarbiya darsida o'tkaziladigan harakatli o'yinlar(To'pni aylana ichiga tushirma, To'siqlardan oshib o'tish, Savaga to'p tushirish, To'pli estafeta). (4-soat)

9-mavzu.. Boshlang'ich 3-sinf o'quvchilari uchun beriladigan harakatli o'yinlar(Olimpiya globusi, Mergan bola, "O'rmon, botqoq, dengiz", Doira bo'ylab katta estafeta). (2-soat)

10-mavzu.. Oq suyak, Chavandozlar, Kun va tun, Insiz quyvon,harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'rgatish.(3-sinflar uchun). (2-soat)

11-mavzu. Umumta'lim maktablarida 3-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar(Nina, ip va tuguncha, Qopqon, To'pni tez ol, Arqonni tort)ni o'rganish. (2-soat)

12-mavzu. Polizga kirgan quyvonlar, kartoshka ekish, har kim o'z bayroqchasiga harakatli o'yinlarini tashkil qilish va o'rgatish. (2-soat)

13-mavzu. Xo'rozlar jangi, eshshak mindi, besh tosh, juftmi-toq milliy harakatli o'yinlarini tashkil qilish va unga rahbarlik qilishni o'rganish. (2-soat)

14-mavzu. Boshlang'ich 4-sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni tashkil qilishni o'rgatish (To'pni tushirib yuborma, Lafta, Sakrab va o'rmalab o'tish estafetasi, Ilon izi bo'lib yugurish). (4-soat)

15-mavzu. Yo'laklar bo'ylab sakrash, To'pni savatga tashla, qish va bahor tortishuvi harakatli o'yinlarini o'rgatish. (2-soat)

16-mavzu. O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish (Cho'nqa shuvoq, Qirg'tosh, Cho'pon' yoki 'Podachi, Arqon talashish). (4-soat)

17-mavzu. 5-8-sinf o'quvchilari bilan jismoniy tarbiya darsida o'tkaziladigan harakatli o'yinlar (Chavandoz, Kichik uloq, Chillak, Lanka, Danak yashirish). (2-soat)

18-mavzu. 9-11-sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar (Oshiq, to'p uchun kurash, To'p ushlovchiga, to'p kapitanga). (2-soat)

19-mavzu. Futbol elementlarini rivojlantiruvchi harakatli o'yinlar (To'pni uzatish va tepish, hujum, bulavardan to'pni olib o'tish). (2-soat)

20-mavzu. Bosh bilan nishonga tekazish, epchil darvozabon, hujum, futbol estafetasi, harakatli o'yinlarini o'rgatish. (2-soat)

21-mavzu. Voleybol elementlarini rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish (to'p onaboshiga, voleybolchilar estafetasi,to'pni yerga tushurma, to'pni boshidan oshirib uzatish). (2-soat)

22-mavzu. Basketbol elementlarini rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish (to'pni savatga tashlash, basketbol musobaqasi, to'p uchun kurash, to'pni olib yurish va savatga tashlash). (2-soat)

23-mavzu. Qo'l to'p elementlarini rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish (qa'la himoyasi, to'p ushlovchiga, bayroqcha uchun kurash). (2-soat)

24-mavzu. Katta yoshdagi bolalarga beriladigan milliy harakatli o'yinlarni o'rgatish (oq terakmi ko'k terak, eshshak mindi, xo'rozlar jangi, kim oladi). (2-soat)

25-mavzu. Darsdan tashqari vaqtda o'tkaziladigan harakatli o'yinlarni tanlash va tashkil qilishni o'rganish (mushik-sichqon, pat, aylamma darra, bo'sh joy). (2-soat)

26-mavzu. Kurash elementlarini rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish (yelkada kurash, kvadratda kurash, doiradan chiqarish). (2-soat)

27-mavzu. Estafetali harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'rgatish (doira estafetasi, chambarakdan joy olish, to'siqlardan oshib yugurish). (2-soat)

28-mavzu. Sport bayramlarini o'tkazishda tashkil qilinadigan milliy harakatli o'yinlarni o'rganish (tosh ko'tarish, arqon tortirish, besh tosh, xo'rozlar jangi). (2-soat)

29-mavzu. Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish(qopqon, quvnoq bolalar, oq ayiq, ayiqpolvon bog'ida). (2-soat)

30-mavzu. Ko'chma nishon, to'xtatib urish, kartoshka ekish harakatli o'yinlariga rahbarlik qilish. (2-soat)

31-mavzu. Jismoniy sifatlarini rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish (topshiriqli estfeta, to'pni tashish, kuchlilar va chaqqonlar). (2-soat)

32-mavzu. Axoli yashash joylarida katta yoshdagilariga beriladigan harakatli o'yinlarni tanlash va tashkil qilish. (2-soat)

33-mavzu. Istirohat bog'larida va axoli dam olish maskanlarida katta yoshdagilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar. (2-soat)

34-mavzu. Jismoniy imkoniyati cheklangan o'quvchilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni o'rganish. (2-soat)

35-mavzu. Nogironligi bor boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlarni o'rganish. (2-soat)

36-mavzu. Sog'lomlashtiruvchi hamda hordiq chiqaruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish. (2-soat)

III.Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'uloti oliy ta'lim muassasi talabalarining muayyan nazariy kursni qanchalik o'zlashtirganliklarini aniqlash usuli, mutaxassislar tayyorlashga yo'naltirilgan o'quv amaliyotining muhim turlaridan biri. Talaba tomonidan bajarilgan mashg'ulotning muhokamasidan iborat Seminar, albatta, mavzuni ilmiy tadqiq etgan professoro'qituvchi yoki tegishli mutaxassislar rahbarligida amalga oshiriladi. O'quv predmeti harakteri, mashg'ulot maqsadi, o'quv yurti yo'nalishiga ko'ra ayrim o'ziga xoshliklar bilan universitet, institut hamda xalq xo'jaligi sohalarida keng tarqalgan. Ba'zan ma'ruzaga bog'liq bo'lmagan holda, muayyan mavzudagi mustaqil ta'lim shakli sifatida ham o'tkaziladi.

Seminar mashg'uloti muayyan predmetni chuqur o'rganishga yo'naltiriladi. Seminar mashg'ulotlari davomida talabalar ilmiy ish yuritish tajribasi, o'z xulosalarini og'zaki va yozma ravishda ifodalay olish hamda nuqtai nazarlarini asosli himoyalash malakasiga ega bo'ladi.

Seminar mashg'ulotlari 3 turda tashkil qilinadi:

Seminar mashg'ulotlari davomida talabalar ilmiy ish yuritish tajribasi, o'z xulosalarini og'zaki va yozma ravishda ifodalay olish hamda nuqtai nazarlarini asosli himoyalash malakasiga ega bo'ladi.

a) Muayyan kursni chuqurlashtirib o'rgatishga yo'naltiriladi;

b) Kurs doirasida asosiy va muhim hisoblangan mavzularni o'rganishga qaratiladi ;

s) Ilmiy izlanishga yo'naltirilgan, ma'ruza mavzusiga aloqador bo'lgan topshiriqlar beriladi.

Seminar mashg'uloti o'tkazishning asosiy shartlaridan biri barcha ishtirokchilar uchun mavzu yoki mutaxassislikka bog'liq adabiyotlar, manbalar, arxiv materiallari va qo'lyozmalardan foydalanishda birdek imkoniyat yaratiladi.

III.1. Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi. (20-soat)

1-mavzu. Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi faniga kirish. (2-soat)

Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari. Harakatli o'yinlarni qisqacha tarixi, rivojlanishi va tushunchasi, harakatli o'yinlarning milliy qadriyatlarimizdagi o'rni, harakatli o'yinlarni o'tkazishda bolalarni yosh xususiyatlarini hisobga olish, harakatli o'yinlarni rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

2-mavzu. Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish usullari. (2-soat)

Harakatli o'yinlarni o'tkazish joylarini tanlash, tashkil qilish va shart-sharoitlarini tayyorlash hamda o'yinga yordamchilartayinlash bo'yicha nazariy ma'lumotlar berish.

Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish hamda nazariy ma'lumotlarga ega qilish. Maktabgacha ta'lim, maktab, akademik litsey va kasb-hunar maktablari o'quvchilarining yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda o'yinlarni me'yoriy va o'tkazish uslubiyatlari haqida ma'lumotga ega qilish.

3-mavzu. Maktabgacha ta'lim muassasalarida va boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar. (2-soat)

Maktabgacha ta'lim muassasalarida va boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish. Maktabgacha ta'lim muassasalarida va umumta'lim maktab o'quvchilarining yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda o'yinlarni me'yoriy va o'tkazish uslubiyatlari.

4-Mavzu: 5-8-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar. (2-soat)

Umumta'lim maktab 5-8-sinf o'quvchilari beriladigan harakatli o'yinlarni mazmunini tushuntirish, o'yinlarni tavsifi, rivojlanish bosqichlari va harakatli o'yinlarni ta'lim beruvchi, tarbiyalovchi, sog'lomlashtiruvchi ahamiyatlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

5- Mavzu: 9-11-sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar. (2-soat)

Umumta'lim maktab 9-11-sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni tashkil qilish, tahlil qilish, harakatli o'yinlarni bolalarning yoshiga mos holda tanlashni amaliy tanishtirish, harakatli o'yinlarda hakamlik qilish usullarini o'rganish. Milliy harakatli o'yinlarni jismoniy tarbiya darslarida qo'llashdan, ota bobolarimizdan qolgan milliy o'yinlarimizni tarbiyaviy ahamiyati.

6- Mavzu: Axoli yashash joylarida katta yoshdagilar bilan o'tkaziladigan harakatli o'yinlar. (2-soat)

Axoli yashash joylarida va turli maskanlarda harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish. Harakatli o'yinlarni mazmunini tushuntirish, o'yinlarni tavsifi, rivojlanish bosqichlari va harakatli o'yinlarni ta'lim beruvchi, tarbiyalovchi, sog'lomlashtiruvchi ahamiyatlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. Har bir harakatli o'yinni tarbiyaviy pedagogik ahamiyati haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

7-mavzu. Jismoniy tarbiya darslari va sport mashg'ulotlari mazmuniga mos xolda harakatli o'yinlarni rejalashtirish hamda tashkil qilish. (2-soat)

Ta'lim muassasalaridagi jismoniy tarbiya darslarining o'quv dasturiga mos ravishda harakatli o'yinlarni tanlash, taxil qilish va rejalashtirish haqida ma'lumotga ega qilish. Sport turlari bo'yicha mashg'ulotlarga harakatli o'yinlarni tanlash va o'tkazish hamda

rejalashtirish usullari haqida nazariy ma'lumotga ega qilish. Sport mashg'ulotlarida tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni o'rganish.

8-mavzu. Istirohat bog'larida va axoli dam olish maskanlarida katta yoshdagilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar. (2-soat)

Istirohat bog'larida va axoli dam olish joylarida katta yoshdagilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni tanlash, ularni tavsif berish, o'yinlar haqida nazariy ma'lumotga ega qilish.

9-mavzu. Jismoniy imkoniyati cheklangan va nogironligi bor o'quvchilar bilan tashkil qilinadigan harakatli o'yinlarni o'rganish.

Jismoniy imkoniyati cheklangan va nogironligi bor boshlang'ich sinf o'quvchilariga harakatli o'yinlarni tanlash va tashkil qilish usullarini o'rganish. Nogironligi bor boshlang'ich sinf o'quvchilariga harakatli o'yinlarga raxbarlik qilish, rejalashtirishda bolalarni ma'lum yoshiga qarab jismoniy holati uni jismoniy tayyorgarligi xisobga olib o'rganish.

10-mavzu. Maktabda darsdan tashqari vaqtda tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar. (2-soat)

Maktabda darsdan tashqari vaqtda tashkil qilinadigan harakatli o'yinlar tanlash va tashkil qilish usullari, tanafus vaqtda, maktab kechalari va bayramlarida, maktab seksiyalarida sport turlari bo'yicha o'tkaziladigan o'yinlar haqida nazariy ma'lumotga ega qilish.

IV. Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari va turlari

Talabalarining mustaqil ta'limi quyidagi turlarda tashkil etilishi lozim:

- auditoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish;
- auditoriyadan tashqari vaqtda mustaqil ish topshiriqlarini bajarish;
- fan (modul) bo'yicha mavzularni mustaqil ravishda Axborot-resurs markazlari, (talabalar turar joylari)da o'qib-o'rganish.

Auditoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

- ma'ruza, seminar va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish;
- seminar-konferensiyalarga tayyorgarlik ko'rish;
- kollokviumlarga tayyorgarlik ko'rish;
- ko'p so'raladigan savollar (FAQ-frequently asked questions) orqali o'zini qiziqirgan muammolarga o'rgatuvchi dasturlar vositasida javob izlash;
- nazorat ishlariga tayyorgarlik ko'rish;
- imtihonga tayyorgarlik ko'rish.

Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

- dolzarb mavzu bo'yicha shaxsiy fikrini tanqid, publisistik va boshqa jamlar (masalan, esse)da yozma bayon qilish;
- ma'ruzalar tayyorlash;
- kurs ishi yozish;
- konspekt yozish;
- glossariy tuzish;
- individual va jamoaviy o'quv loyihasi tuzish;
- keys-topshiriqlarini bajarish;
- mavzuli portfoliolar tuzish;

- ✚ axborot-tahliliy materiallar bilan ishlash;
 - ✚ manbalar bilan ishlash;
 - ✚ infografika tuzish;
 - ✚ multimediali taqdimotlar yaratish;
 - ✚ darslarning metodik ishlab chiqarishini tayyorlash;
 - ✚ darsdan tashqari mashg'ulot ishlab chiqarishini tayyorlash;
- IV.1. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:**
 Talaba mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan faning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi.
1. Harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari.
 2. Maktabgacha ta'lim muassasalarida va boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlar.
 3. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan tashkil qilinadigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 4. Umumta'lim maktab 1-4-sinf o'quvchilari beriladigan harakati o'yinlar o'rganish.
 5. Axoli yashash joylarida katta yoshdagilar bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlar.
 6. Umumta'lim maktab 5-8-sinf o'quvchilari beriladigan harakati o'yinlar.
 7. Umumta'lim maktab 9-11-sinf o'quvchilari bilan tashkil qilinadigan harakati o'yinlarini tashkil qilish, tahlil qilish va o'rganish.
 8. Sog'lomlashtiruvchi hamda hordiq chiqaruvchi harakati o'yinlarini o'rganish.
 9. Harakati o'yinlarini rejalashtirish va nazorat qilish, harakati o'yinlar jarayonida sport anjomlari va inshootlaridan foydalanishni o'rganish.
 10. Bayram tadbirlarini o'tkazish jarayonida harakati o'yinlarini o'rganish.
 11. Sport turlariga xos harakati o'yinlarini o'rganish.
 12. Kurash elementlarini o'rganuvchi xos harakati o'yinlarini o'rganish.
 13. Futbol elementlarini rivojlantiruvchi harakati o'yinlarini o'rganish.
 14. Voleybol elementlarini rivojlantiruvchi harakati o'yinlarini o'rganish.
 15. Qo'l to'pi elementlarini rivojlantiruvchi harakati o'yinlarini o'rganish.
 16. Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 17. O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 18. Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 19. Turi yoshdagi o'quvchilar uchun mo'ljallangan darsdan tashqari vaqtda o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 20. Estafetali harakati o'yinlarini o'rganish.
 21. Suvda o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 22. Nutqni rivojlantiruvchi harakati o'yinlarini o'rganish.
 23. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarda o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 24. Darsdan tashqari o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 25. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining jismoniy tarbiya darsida o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 26. Harakati o'yinlariga rahbarlik qilish uslublarini o'rganish.
 27. Harakati o'yinlariga o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 28. Harakati o'yinlariga hakamlik qilish usullari o'rganish.
 29. Kun tartibida sog'lomlashtirish tadbirlarini o'tkazishda o'tkaziladigan harakati o'yinlar haqida ma'lumot o'rganish.
 30. Sport tadbirlari va darsdan tashqari vaqtda o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.

31. Jismoniy imkoniyati cheklangan bolalar bilan tashkil qilinadigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 32. Axoli yashash joylarida katta yoshdagilariga beriladigan harakati o'yinlarini taniqlash va tashkil qilishni o'rganish.
 33. Umumta'lim maktablarida 1-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 34. Umumta'lim maktablarida 2-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 35. Umumta'lim maktablarida 3-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 36. Umumta'lim maktablarida 4-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 37. Umumta'lim maktablarida 5-8-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 38. Umumta'lim maktablarida 9-11-sinf o'quvchilari bilan o'tkaziladigan harakati o'yinlarini o'rganish.
 39. Nutqni rivojlantiruvchi harakati o'yinlarini o'rganish.
 40. Istirohat bog'larida va axoli dam olish maskanlarida katta yoshdagilar bilan tashkil qilinadigan harakati o'yinlarini o'rganish.
- IV.2. Mustaqil ta'limni o'tkazish tartibi.**
 - darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari hamda mavzularni o'rganish;
 - tarqatma materiallar ma'ruzalar qismini o'tkazish;
 - harakati o'yinlar chizmasini chizish va o'yin variantlarini ishlab chiqish;
 - harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fani bo'yicha maxsus adabiyotlar bo'yicha mavzular ustida ishlash;
 - harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fani bo'yicha kerak bo'lgan sport anjomlarini o'rganish;
 - harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanidan talabning o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;
 - harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanidan faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari o'rganish;
 - masofaviy ta'lim.
- V. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalar**
 Fanni o'tkazish natijasida talaba:
 - Harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari; harakati o'yinlar tarixi va qisqacha tushuncha, turkumlari, rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati; harakati o'yinlarini bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish metodikasi; harakati o'yinlarini tashkil qilish va o'tkazish metodikasi; sport va o'tkazish metodikasi harakati o'yinlaridan foydalanish, - sog'lom turmush tarzini shakllantirishda sportning o'rni va ahamiyatini bilishi; o'yin texnikasi tasnifi; o'yin taktikasi tasnifi; maydon o'lchamlari, jihozlari va o'yin qoidalarini **haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi**;
 - harakati o'yinlarini darsning asosiy qismiga mos holda tanlash va tahlil qilish; kichik, o'rta va katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakati o'yinlarini o'rganish; estafetali harakati o'yinlar, nutqni rivojlantiruvchi harakati o'yinlar, suvda o'tkaziladigan harakati o'yinlar, darsdan tashqari o'tkaziladigan harakati o'yinlar, harakati o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini, jismoniy sifatlarini rivojlantiruvchi harakati o'yinlar, sog'lomlashtiruvchi hamda hordiq chiqaruvchi harakati o'yinlarini o'rganish;
maktablariga ega bo'lishi kerak.
- VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari**

	Harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi fanining o' quv dasturi Jizzax davlat pedagogika universiteti Kengashining 202_ yil " _ " _ dagi sonli Kengash qarori bilan tasdiqlangan.
7	Fan/modul uchun ma'sullar: 1. N.Kulboyev "Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi" kafedrası v/b dotsenti; 2. I.Xaydarov."Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi" kafedrası o'qituvchisi;
9	Taqrizchilar: 1. X.A.Meliyev JDFU.Maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrası mudiri professor. 2. I.I.Saidov Buxora Davlat Universiteti p.f.b.d(PhD) dotsenti

<ul style="list-style-type: none"> • ma'ruza; • keys-stadi; • individual loyi'ahalar; • taqdimotlar qilish; • guruhlarda ishlash; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish; • "BBB", "Tarozi", "SWOT-tahlil", "Sinkveyn", "FSMU"; • o'yin, musobaqa, aylanma trenirovka, takroriy mashq, o'zgaruvchan mashq, qat'iy tartiblashgan mashqlar usulida tashkil qilish. <p>VII.Kreditlarni olish uchun talablar.</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy nazorat, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.</p> <p>Joriy nazorat. Joriy nazorat semestr davomida seminar mashg'ulotlariga ajratilgan soatlar (juflik) dan kelib chiqib umumiy 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Jami seminar mashg'ulotlari bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 ballik tizimda 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida ma'ruza mashg'ulotlari o'quv soatidan kelib chiqqan holda 1 marta o'tkaziladi. Oraliq nazorat 100 ballik tizimda 20 ball bilan baholanadi. Oraliq nazorat ishi tarkibida mustaqil ta'lim topshirig'i kiradi.</p> <p>Oraliq va joriy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalarga yakuniy nazorat topshirishiga ruxsat beriladi.</p> <p>Yakuniy nazorat</p> <p>Yakuniy nazorat yozma yoki test shaklida o'tkaziladi. Talabanning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan hisoblanadi.</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. T.S. Usmanxodjayev, I.I.Burnashev, X.A.Meliyev, B.B. Qipchoqov, 500 harakati o'yinlar "o'quv qo'llanma" T.2012 y. 2. T.S.Usmanxodjayev, SH.X.Isroilov, A.A.Pulatoov, SH.A.Pulatoov, Milliy va harakati o'yinlar, darslik. T.2015y 3. Raximqulov K.D. "Milliy harakati o'yinlari" O'quv qo'llanma T.: 2012 y. 4. T.S.Usmanxodjayev, X.A.Meliyev,Milliy "Xarakati o'yinlar" o'quv qo'llanma.T.2014y 5. P. Xo'jayev, K.Q.Raximqulov, B.B.Nigmatov, Harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi o'quv qo'llanma, Toshkent 2010y <p>Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Axmedov F.Q., Atamurodov Sh.O'. Boshlang'ich sinflarda jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. O'quv qo'llanma. Toshkent -2019 yil. 7. T.S.Usmanxodjayev, X.A.Meliyev, M.Nuriddinova, A.I.Olimov, Maktabgacha ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya, O'quv-uslubiy qo'llanma. T.2019y <p>Elektron ta'lim resurslari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. https://www.sciencedirect.com/www.edu.uz 9. https://www.sciencedirect.com 10. http://ziyonet.uz — Ziyonet axborot-ta'lim resurslari portali 11. www.edu.uz
